

GAZETA POLSKA W. BRAZYLII

Nr. 37.

Kurytyba, dnia 8 Maja 1915

Rok XXIII

W rocznicę św. Stanisława

Obchodząc dnia 8 b. m. uroczystość św. Stanisława, patrona Polski, którego imię nosi nasz kościół w Kurytybie, jesteśmy w możności podać czytelnikom naszym widok tegoż kościoła, będącego bezsprzecznie najwspanialszą świątynią polską w Brazylii.

Rocznica patrona naszego niechaj przypomni nam chociaż w krótkości dzieje wzniesienia kościoła naszego w stolicy Parany, wspólnym trudem i wspólnymi siłami.

Jako stolica stanu tworzy Kurytyba centrum życia narodowego parańskiej Polski; ona nadaje ton i kierunek temu życiu. Zaś fundamentem rozwoju narodowego zarówno w Ojczyźnie jak i tu na obcej ziemi była zawsze i będzie wiara ojców naszych.

To też kościół, jako część składowa dorobku narodowego odgrywa pierwszorzędą rolę, religijną jakoteż narodową.

Zrozumiałą jest więc rzeczą, że osadnictwo polskie osiadłe w Paranie od lat z górą 30, tęskniło za swym własnym kościołem, w którym chwalić Boga pragnęło we własnym ojczystym języku.

Ze szczególną tęsknotą wyczekiwała kolonia polska w Kurytybie swego własnego Domu Bożego.

Dopiero w r. 1906, za inicjatywą Przew. Ks. Proboszcza Stanisława Trzebiatowskiego, zaczęto gromadzić składki na budowę świątyni polskiej.

Komitet Kościelny, złożony na szczęście z samych energicznych i gorliwych ludzi, pomógł księdzu w tej pięknej czynności.

Wspólnym usilnym staraniom księdza i komitetu udało się poprowadzić sprawę tak pomyślnie, że już w maju r. 1907. w dzień św. Stanisława, zakupiono grunt pod kościół a dnia 13. listopada tegoż roku położono fundamenty pod budowę własnego kościoła.

Dnia 23 lutego r. 1908 odbyło się poświęcenie kamienia węgielnego — tego aktu uroczystego dokonał osobiście Najprzewielekniejszy Ks. Biskup.

Uroczystość, imponująca powagą, majestatyczną i wspaniałą dodała dzielnym parafianom i komitetowi nowej otuchy do dalszej pracy zbiorowej do szybkiego wykończenia rozpoczętego dzieła

Wspólnymi siłami, ofiarnością a przede wszystkim zgodą i wzajemnym zaufaniem przejęci Rodacy wzięli się do pracy tej całą duszą, to też rezultat takich trudów musiał być zdumiewający.

Już do dnia 7 maja 1908 r. doprowadzono budowę kościoła do połowy poczem po sześciomiesięcznej przerwie, robota podjęta na nowo w listopadzie przyniosła ukończenie budowy dnia 7 maja 1909 r.

Dnia 7 maja 1909 dokonał Najprzew. Ks. Biskup uroczystego poświęcenia świątyni. Odtąd jest ona stałym kościołem parafialnym polskim w Kurytybie pod wezwaniem św. Stanisława.

Wykończenie zewnętrzne uskuteczniło w latach 1913 i 1914. Koszta budowy wynosiły 57 000\$000.

Dzień 5. października r. 1913 był tryumfem parafii polskiej. Odbył się w tym dniu ceremonial poświęcenia trzech wielkich dzwonów kościelnych, tak wspaniałych, jakich dotychczas w mieście naszym nie było.

Podniosłym momentem tej uroczystości było serdeczne przemówienie Przew. Ks. Prof. Petersa, które poruszyło do głębi serca obecnych i zapisało się w naszej pamięci niezatartym miłym wspomnieniem.

Wzniesienie wspólnymi siłami tego Domu Bożego jest wymownym dowodem cze-

go i w jak krótkim czasie my Polacy dokonać możemy zgodą i jednością. Siły, ofiarności i dobrych chęci narodowi naszemu nie brak nigdy, skoro do tych zalet dołączymy solidarność i zgodę, stajemy się potęgą niemal niezwykłą, wzbudzamy czynami naszymi podziw i szacunek u cudzoziemców a dla siebie tworzymy nowy dorobek narodowy, nową placówkę i punkt oparcia na teraźniejszość i przyszłość.

W dzisiejszą rocznicę patrona Polski który wskazał Narodowi drogę rozkwitu jedynie w łączności z wiarą i Kościołem — z prawdziwą dumą spoglądać możemy na ten poważny majestatyczny gmach Kościoła św. Stanisława, owej wielkiej dla nas i dla przyszłych pokoleń religijno-narodowej pamiątki, która jest owocem naszych wysiłków i trudów wspólnych w zgodzie i jedności podjętych i tak chlubnie uskuteczniionych.

Parafianom, którzy jak jeden mąż jęli się solidarnej pracy dla wzniesienia tej świątyni gratuluje redakcja nasza i życzy nadal wytrwałości w trudach dla dobra Kościoła i społeczeństwa, dla sławy imienia polskiego w Paranie.

Towarzystwu św. Stanisława, którego dzielni członkowie tyle zasług położyli około wzniesienia i upiększenia naszego kościoła, składamy na tem miejscu wyrazy uznania, w przekonaniu, że i nadal służyć będą ze zdwojoną energią i gorliwością w wykonaniu rozpoczętego dzieła. Wiele jeszcze ofiar i nie-mało trudu wymaga upiększenie wewnętrzne oraz prace na zewnątrz kościoła.

Praca ta uzupełniająca uwieńczy wszystkie dotychczasowe starania i wysiłki a świątynia wykończona w ten sposób w zupełności, stanie się trwałą pamiątką dla przyszłych pokoleń i przyszłych przybyśszów z starego kraju.

Chcemy przeto wierzyć, że cała parafia w zrozumieniu dobrej sprawy poprze chętnie i skutecznie dalsze usiłowania Komitetu Kościelnego, Księdza Proboszcza i Tow. św. Stanisława, by dzieło wykończenia Domu Bożego jaknajrychlej stało się faktem dokonanym.

TRZECI MAJ.

Jasno błysło złote słońce,
Tchnęły ciepłem wiosny gońce,
Pozielenił gaj;
Łono ziemi się zbudziło,
Płaszę dźwięcznie zanuciło
I na ziemi Maj.

A tam w duszy — kłóź wypowie,
Któż wyspiewa w ludzkiej mowie
Tę uczucia jaśń?
Rzewnych wspomnień i zazdrości,
Lub zwątpienia i żalosci,
I nadziei i baśń?

Niegdyś biednej polskiej ziemi
Zzieleniałej wdzięki swemi
Szczęsny Trzeci Maj
Tyle kwiecia rozsiał wszędzie!
Na miłości bujnej grzędzie
Wykwitł swobód raj...

Lecz zabójczy wiatr północy,
Zazdrość chciwa, złość przemocy
I żelazna dłoń
Powaliły Boże kwiecie...
Tylko rozniósł wiatr po świecie
Wicznotrwałą woń.

Pamięć jedna nam została;
Ona dziwnie spotęźniała
Bratnią spójnią sił —
Więc nadzieja rośnie błoga,
Ze poczęty w imię Boga,
Nie zaginie ani pył.

Nie zaginie święta praca,
Co lud szczęściem ubogaca,
Maże wieków błąd;
Bo już w piersi jakoś raźniej
Coraz silniej i wyraźniej
Rwie ją przeczuć prąd...

Lecz by przyszła łaska nieba,
Wyprostować lepiej trzeba
Zdrożnych ścieżek szlak;
Wówczas spłynie uświęcona,
Rojem szczęścia uwieńczona,
W przebaczenia znak.

Józefa Tetmajer.

PRECZ Z ŁUPIEŻEM!

PRECZ Z CHOROBIAMI WŁOSÓW!

MYDŁO PŁYNNIE HYGIENICZNE wyrobu **APTEKI POLSKIEJ** w Kurytybie zapobiega wypadaniu włosów, niszczy łupież i wzmacnia cebulki włosowe. Jako środek antyseptyczny i silnie desyntyfikujący daje również wspaniałe rezultaty w większości chorób skórnych, zapobiegając tworzeniu się wykwiatów i czerwoności na twarzy.

Cena dużego flakonu 2\$200.

Apteka Polska Aquidaban 64

Kurytyba.

Dr. Med. JANINA NOWICKA
(lekarzka)
Fakultetu Paryskiego.

Specjalność:

choroby kobiece i dziecięce.

Akuszerya.

Przyjmuje od 1. do 3. po południu.

Dr. GABRYEL NOWICKI
(lekarz)
Fakultetu Paryskiego.

Specjalność: choroby dróg moczowych, skóry i włosów. Choroby weneryczne. Choroby żołądkowe.

Przyjmuje od 3 do 5. po południu.

Rua Commendador Araujo, Nr. 69.

«Atlantica»

Telefon 395 Kurytyba Caixa post. 163

Atlantica Pilsen	cała flaszka	6 500
Atlantica Monachium, ciemne	" "	6 500
Paranaense, jasne	" "	4 000
Coritibana, jasne	" "	5 000
Iguassu, ciemne	" "	4 000
Culmbach leczniczy	pół flaszki	6 000
Bilz, napój bez alkoholu	" "	3 000
Gazoz, cytrynowa, ananasowa, malinowa i wiśniowa	" "	2 000
Woda sodowa, w wysokim gatunku	" "	2 000
Ginger-Ale, w wysokim gatunku	" "	3 000
Gingibre	cała flaszka	2 500

Ceny za tuzin bez flaszek.

DOSTAWIA SIĘ DO DOMÓW.

Zamówienia przyjmuje się każdego dnia do godz. 8 wieczorem.

Skoro chcecie zabezpieczyć przyszłość swoją i swej rodziny zapiszcie się do «Mutualidade Vitalicia»

Bliższe informacje u agenta:

Silvia Zanatta

Avenida Dr. Jayme Reis N-o 146

Kurytyba.

Hotel „Europeo”.

Podaję do wiadomości Rodaków przejeżdżających przez portowe miasto Santos, że w Hotelu «Europeo» znajdują dobre i względnie tanie życie i uczciwą polską obsługę.

Hotel ten znajduje się w pobliżu stacji kolejowej i portu. Mówią tam po polsku i rusku.

Adres: rua São Bento, nr. 11 — Santos
Franciszek Sierpiński.

ZEGARMISTRZ

REINALDO TAMPLIN

ul. Riachuelo 43. — Curytyba

Wykonuje wszystkie zamówienia w zakresie zegarmistrzostwa wchodząca. Przyjmuje również wszelkie najdelikatniejsze roboty z zakresu mechaniki. — Posiada na składzie obfity wybór okularów, cwikierów, szkieł i innych optycznych przyborów. Poleruje, szlifuje i umieszcza szkła i drogie kamienie. Poleca swój zakład względem Szanownej Publiczności.

WARSTAT STOLARSKI

meblowy i budowlany

Jan Ulandowski

ul. Augusto Stelfeld 55.

W zakres prac wchodzi roboty drzwi, okien, schodów, jakoteż meble od pojedynczych do najwspanialszych, po wszelkich cenach. — Przyjmuje się obstalunki także i z poza Kurytyby.

Okulista

Dr. Juliusz Szymański

Docent Uniwersytetu w Chicago (Amér. Półn.)

przyjmuje chorych na *oczy, szy, nos i gardło* w Kurytybie od 2-iej do 4-iej po poł. w biurze na Praça Tiradentes Nr. 11

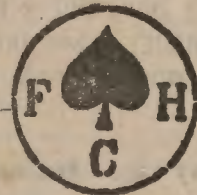
Mieszkanie: *Fraça Osorio Nr. 1.*

Lecznica w Araukaryi pod nazwą

„Sanatorio Araucaria”

Chorzy z prowincji mogą wprost zatrzymać się w Araukaryi.

BACZNOŚĆ

ROLNICY!

Skoro chcecie osiągnąć obfite plony, musicie wprowadzić do gleby te materiały pokarmowe, które jej rośliny odbrały. To skutecznia się najłatwiej przez zastosowanie naszego **sztucznego nawozu**, który okazał się wszędzie jako wyborny i przysporzył niezrównane wyniki. Nasze sztuczne nawozy, a przede wszystkim

GOTOWE MIESZANINY

pod żyto, owies, jęczmień, pszenicę, miltę, wa-

rzywa, drzewa owocowe, wino, kwiaty i t. d. złożone są ze składników, które naukowo zbadał, odpowiadają w zupełności praktycznemu zastosowaniu i tutejszym potrzebom gleby.

Prosimy nie wiać zamiast naszych chemicznych nawozów lichych naśladownictw, które odrzucić należy i zwraca się uwagę na naszą markę ochronną, która na każdym worku uwidoczniła jest znakiem **(Pik-As)**.

Fernando Hackradt & C-ia. — Curytyba.

Kantor i skład: Avenida Vicente Machado 21 23

Skrzynka pocztowa 15. — Adres telegraf.: «Hackratos»

Posiadamy na składzie znakomicie udające się żyto letnie na zasiew.

Baczność!!

Mam zaszczyt zawiadomić Sz. Publiczność miasta Kurytyby jakoteż okolicy, że otworzyłem w domu własnym *rua Ignacio Lustosa nr. 41 SKŁAD* t. zw.

„Seccos e Molhados”

Więc kto chce się zaopatrzyć w wszelkiego rodzaju trunki i konserwy tak krajowe jak i zagraniczne, wyborowe artykuły spożywcze, napić się piwa z lodu, niech nie omieszka odwiedzić mój sklep. Ceny bardzo przystępne! Kupuję wszelkie produkty rolne.

Józef Brzeziński.